

Эдл-аху болгънд мал бэрлгънă чик зура диглхмн

Мана республикин колхоз-муд болн совхозмуд збвэр тоота бод малта бийнь джил болгън госуларствд кесг мингън хб махнд бгнă. Эн хбдиг хадгълхла, торгън ноос болн каракуль хурск гаргългъна тбр днилвртăгъяр хагългънд бас сăн дбнь болх билă. Махнд олар хб бггънă нег учрнь—бод малин фермсър кбдлмш бурдăлгънд бăах дуту-дунде болджана.

Эн дуту-дундин негнь—эдл-аху болгънд мал бэрлгънă чик зура эс диглгън болджана. Эдл-ахун зăрм гардачнр 100 укр болгънас тбл болн шим-шүүс икăр авчак бăа-дл гаргъхин тблă бухла харгъсн гунджидг тоод авхларн, цугтагъинь эс авхар седнă. Улгурнь, эн джилин эклцър Каспийск района ЦСУ-н инспектор ур Быков, района эдл-ахусар кеелтă гунджн укрмудин то дарлгъна йовдлмуд ил-слă. Каспийск района „Олевичевский“ совхоз эн джилин шилд бăйсн 100 укр болгънас 120 тугъл авдг учрнь эн болджак бăадлтă. Мал агърусиг эр-куукарнь болн насарнь то-оллгъна кергт тинм йовдл гаргългъна ашд района эдл-аху-

сар укрмудин уделън чинриг, багъ гихдăн 40 процент кехин ормд зугл 21 процент болсмн.

Приозерн района совхозмудар 1958 джилин январин 1 шинд цуг бод малин тоод укрмудин уделън чинрнь зугл 32 процент билă. Болв Приозерн района совхозмудин гардачнр укрмудин бслт теткшин ормд эн джилин 9 сарин эргцл укрмудин уделън чинринь цааранднь улм багърулв. Энунă учрнь, мал бэрлгънă чик зура (структур) уган ашд кесг эдл-ахус шаглсн нер зуулгъад збвăr олт укр махчд бггългъяр цăялгъгдджанă. Эн эдл-ахусин гардачнр, госуларствд мах бггългънă зураг нургъидж мал, нег улу укрмуд шаглгънас биш, бсгх тоогъас улу гарсн нургълдж багъ мал бскаж таргълу-лгънас кблтă куцăх збвтăг эс медсмн.

Приютненск района колхозмудар болн совхозмудар сул джилмудт мал шаглгън йир муугъар кегдлжăв. Мел энунă ашд 1958 джилин январин 1-шинд бод малин тоод укрмудин уделън чинрнь зугл 22,3 процент болсмн.

Мал бскажгън турун нуурин эдл-ахусар, мал агърусиг салу-салуднь, эр-куукарнь болн насарнь шаглгъна кемджан батлгдна. Улгурнь, бух олзлгъна болзгнь 4—5 джил гидж тоолгдна, эн учрар эн багин (бухин) мал шаглгъна кемджан 20—25 процентд батлгдна. Укр олзлгъна дундин болзгнь 10—12 джил болдмн, тегад эн учрар укрмуд шаглгън 8—10 процентăс давх збвуга. Зăрм специалистнр укрмудиг багъ шим-шүүстан уоршар шаглна, болв малин багъ шим-шүүсн, кесг саамдан теруг муугъар асрдж хăлăлгънă уршг болдггг тоолцзахш.

Соврха гунджд шаглгдх збв уга, эдниг шаглгъна тбр, мал болгъниг салу-салуднь хăлăдж хагългдх збвтă, Эпэдн, Яшалтинск райондин болн, бас теду мег, балгъсна эдл-ахусар, кемрлжан эднд малин хот болн хаша-хаац болм тоогъарн бăахлă, ик ұстă укрмудиг тбгăлнь джилдăн тугълуллгънд орх кергтă. Эн керг саалин сав-санъх, кблгнкуч дигтăгъяр олзлх, ұс хулдлгънас авгддг эргцин мбнгтă бăах эв-аргъ бгхмн.

Мал бэрлгънă эрки нег тбрнь—багъ малиг турун болдж бухла харгъллгъна болзгин чикăр йилгългън болджана. Багъ малиг турун болдж дунгъцхд, 20—22 сарин насна

кемднь бухла харгъллгън. Тблннь авх мал бскажгънд нег улу онц оньган тăвх кергтă. Республикин кесг колхозмудин болн совхозмудин саадг укрмуднь нургълдж багъ наста. Ийм учрар, хусрсн укрмуд шаглгдл махнд бггднă, эн учрар тблин мал, тугълдг укрмуд кесг эдл ахусар удан бăргдхш, 4—5 джилин дунд тблин мал цугтан шинрдг бăадл, малин тохм яслгъяр ямаран чигн зоотехническ кбдлмш кехд кучр болна.

Махнд темглгдсн багъ мал 18—20 сарин насна кемдăн, 320—350 килограмм болсн цагтан хулдгдх збвтă. Эн учрар махна мал идшлүлгън болн бордлгън эрки чинр зүүджанă. Малин тбл авлгъна зура диглхларн, укр болгънас джил болгън тугъл авдг болдгар диглджăх кергтă. Болв республикин кесг колхозмудар болн совхозмудар тугъл йир багъар авгана. 1958 джилин октябрин 1-шинд республикăр тугълх укрмудин 30 гар процентнь тугълд уга бăанă. Приозерн болн Целинн райондин совхозмудар болхла—40 процентнь тугълд уга бăанă, эднă кесгнь хусрджак бăадлгтă. Мал хусрлгън, аам-

шгта ямаран чигн гемăс улугару узулдгиг медх кергтă. Эн учрар мал хусрлгла ноолдлгън эдл-ахун гардачнрин болн специалистнрин эркин тбрнь болх збвтă.

Шишлнь эдл-ахун болн ветеринарн зоотехническ керг-уулдвр темдглж куцăхлă, мал хусрдг йовдлг хойр-нег джилин дунд уурулдж болхиг турун нуурин эдл-ахусин дамшлт узулджанă. Шишлнь эдл-ахун керг-уулдвр куцанă гисй—малин хот, услвр, хаша-хаац яслгън, малчнрин кбдлмш сăанăр бурдăлгън болджана. Эдл-ахун ийм кбдлмш куцăхлă, ветеринарн зоотехническ кбдлмш чигн дилвртăгъяр кедж болхмн. Гая, шову бскажгън, джил болгън хбд шаглгън—зурагъяр мал бскажгънд бас сăн ашан зуулхмн.

Мал бскажгиг эр-куукарнь, насарнь диглдж, мал агърусна шим-шүүсинь ббдлүлгън—республикин колхозмудин болн совхозмудин гардачнрин болн специалистнрин эркин тбр болджана.

Э. МАНДЖИЕВ,
КПСС-н тангълчин комитетин селанă эдл-ахун отделнин заведующий дзрум.